Parašė Jūrų muziejus
Penktadienis, 11 Sausis 2013 19:32

Šimtmečio pradžioje Lietuvos pajūrio žvejų šeimose vyravo matriarchatas. Moterys tvarkė ūkį, piniginius reikalus, rūpinosi vaikų ir senelių priežiūra, o vyrai dirbo jūroje ir jiems tik laivai bei žūklės priemonės terūpėjo. Net jūroje sugautos žu-vies pardavimas moterims priklausė. Grįžtančius iš jūros vyrus moterys visados jau žuvų turguje pasitikdavo ir laimikį perimdavo į savo rankas. Čia pat ir žuvį pardavinėdavo, o gautus pinigus į dimliuką kišdavo. Tiesa, nebuvo žvejų moterys „užkietėję nagai“, kai tinklaičiai įprastiniam išplaukimui paruošti ir likdavo tik nebaigta parduoti žuvis, atskaičiuodavo žvejikės vieną kitą litą savo vyrų pyvai ar brangvynio šimtgramiui išgerti. Ir kaimuose likdavo moterys. Žuvis dažniausiai tekdavo parduoti perpardavinėtojoms didesniais kiekiais. Pirkdavo ir miestiečiai, bet tik svarais. Apie 1933–1934 m. vasaros vidurį uoto svaras tik 25 centus tekainavo. Kai moterys baigdavo prekiauti žuvį, tarsi susitarę šiek tiek įkaušę ir vyrai pasirodydavo. Ir vėl jūron plaukdavo, o moterys, apsiprekinusios įvairiais maisto produktais, varydavo savo bėriukus ar sartukus namų link. Kadangi ištisus trečiadienius ir šeštadienius moterys praleisdavo turguje, tai joms ir virtuvėje mažiau laiko likdavo. Jeigu šeimoje daugiau suaugusių nebūdavo, tai motina iš vakaro paruošdavo ką nors vaikams, kad šie galėtų pavalgyti. Paaugliais dar mažiau rūpintasi – šie jau buvo tikri gamtos vaikai.

Daugelį maisto produktų žvejų moterys pirkdavo turguje arba parduotuvėse, bet duoną stengdavosi kepti namuose. Dažniausiai kepdavo plikytą su kmynais, nes ši ilgiau šviežia išsilaiko. Užpliko miltus į duonos lovę (geldą), o kai tešla iškyla – minko. Jeigu šeimyna didelė, tai ir duonos lovė didelė. Ir minko ją dviese: viena moteris iš vieno galo, kita iš kito. Kiekviena šeimininkė saugodavo savo duonos raugą ne duonkubilyje, kaip aukštaičių moterys, o švariame inde. Lovės, skirtos duonos tešlai maišyti, neplaudavo, o tik švariai išgramdžiusios uždengdavo drobele ir padėdavo atokesnėje vietoje. Po kiekvieno duonos kepimo raugas būdavo keičiamas

kitu. Žvejų gyvenime duona vaidino svarų vaidmenį. Tai buvo vienas iš pagrindinių maistų, ypač pusryčiams. Atsikėlė žvejys anksti, nusitvėrė papentuką duonos ir traukia žiaumodamas jūros link. Kol jūros krantus pasiekia , – ir pusryčiai pavalgyti.

– Na, o jei anksčiau atsikeli ir laiko šiek tiek turi, tuomet ant duonos tepi sviestą, paimi dešros, dar kavos puoduką, ir jau aristokratiški pusryčiai, – prisimena Martynas Bastionas.

Po Muziejaus Burėmis